

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
З ПІДГОТОВКИ НАСЕЛЕННЯ ДО ДІЙ
У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ НА 2024–2025 РОКИ

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Організаційно-методичні вказівки з підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях на 2024–2025 роки (далі – Організаційно-методичні вказівки) підготовлено відповідно до вимог статті 39 Кодексу цивільного захисту України.

1.2. З метою подальшої реалізації вимог Кодексу цивільного захисту України та створення умов для вдосконалення механізму організації навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях пріоритетними напрямками на 2024–2025 роки пропонується вважати:

розвиток системи функціонального навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, як фактора забезпечення спроможності єдиної державної системи цивільного захисту до дій в умовах загрози чи виникнення надзвичайних ситуацій, зниження людських, матеріальних і фінансових втрат за їх наслідками;

координацію та здійснення спільних дій із забезпечення підготовки органів управління та сил цивільного захисту до дій у разі загрози і виникнення надзвичайних ситуацій, в умовах особливого періоду та терористичного акту шляхом проведення регіональних, місцевих та об'єктових командно-штабних, штабних та спеціальних навчань і тренувань з питань цивільного захисту;

створення належних умов для розвитку і забезпечення дієвого функціонування освітньої підсистеми навчання дітей дошкільного віку, учнів та студентів діям у надзвичайних ситуаціях (з питань безпеки життєдіяльності) єдиної державної системи цивільного захисту;

укріпленню потенціалу територіальних громад щодо інформування населення про надзвичайні ситуації, у зоні яких або у зоні можливого ураження від яких може опинитися місце їх проживання, засвоєння певних знань та вмій з акцентом на запобігання можливих ризиків та загроз здоров'ю та життю як необхідної умови безпечного способу життя;

поширення у суспільстві основних засад культури безпеки, формування правильної соціальної позиції щодо власної безпеки, мотивації безпечної поведінки в різних сферах життєдіяльності.

1.3. Організаційно-методичні вказівки рекомендуються для використання керівниками суб'єктів забезпечення цивільного захисту різного рівня, зокрема для організації відповідної роботи посадових осіб органів управління та сил

цивільного захисту, а також фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту.

II. РЕКОМЕНДАЦІЇ МІНІСТЕРСТВАМ, ІНШИМ ЦЕНТРАЛЬНИМ ОРГАНАМ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ, ІНШИМ ОРГАНАМ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ, МІСЦЕВИМ ОРГАНАМ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНАМ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ПІДПРИЄМСТВАМ, УСТАНОВАМ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМ

2.1 Керівникам центральних органів виконавчої влади та іншим органам державної влади з метою забезпечення навчання з питань цивільного захисту посадових осіб центральних органів виконавчої влади та інших органів державної влади, а також суб'єктів господарювання, що належать до сфери їх управління, рекомендовано:

1) забезпечити організацію та проведення:

командно-штабних навчань (штабних тренувань) з працівниками органів управління та сил цивільного захисту функціональної підсистеми з урахуванням Методичних рекомендацій щодо підготовки та проведення командно-штабних навчань органів управління цивільного захисту, затверджених наказом ДСНС від 29.01.2014 № 44 (у редакції наказу ДСНС від 18.05.2017 № 273), та Методичних рекомендацій щодо підготовки та проведення штабних тренувань з органами управління цивільного захисту, затверджених наказом ДСНС від 29.09.2022 № 552. Основну увагу зосередити на питаннях безперервності діяльності та організаційної стійкості органу державної влади, стійкості об'єктів критичної інфраструктури у відповідній сфері суспільного життя, підвищення рівня кіберстійкості, комунікаційних та технологічних систем, що забезпечують функціонування органу державної влади;

підготовки працівників галузевих спеціалізованих служб відповідно до вимог Положення про спеціалізовані служби цивільного захисту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 8 липня 2015 р. № 469;

2) забезпечити своєчасне проходження функціонального навчання посадовими особами згідно з додатком 1 до Порядку проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 жовтня 2013 р. № 819 (із змінами) (далі – Порядок функціонального навчання) (у тому числі територіальних органів центральних органів виконавчої влади та інших органів державної влади);

3) надати практичну допомогу та забезпечити контроль за проведенням на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери управління:

навчання працівників за програмами підготовки до дій у надзвичайних ситуаціях згідно з вимогами Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 р. № 444 (далі – Порядок навчання населення);

спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту та об'єктових тренувань з питань цивільного захисту в закладах вищої освіти згідно з вимогами Порядку організації та проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 28.11.2019 № 991 (далі – Порядок проведення СОН (СОТ));

4) запланувати і провести з керівним складом та фахівцями, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, підбиття підсумків з виконання основних заходів з навчання працівників діям у надзвичайних ситуаціях за окремий плановий період і визначення завдань на наступний плановий період.

2.2. Керівнику функціональної підсистеми навчання дітей дошкільного віку, учнів та студентів діям у надзвичайних ситуаціях (з питань безпеки життєдіяльності) єдиної державної системи цивільного захисту в межах визначених Законом України «Про освіту» повноважень центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки:

1) передбачити відповідно до вимог статті 39 Кодексу цивільного захисту України під час розроблення стандартів освітньої діяльності для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності перелік компетентностей та нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти у сфері цивільного захисту;

2) надати рекомендації закладам післядипломної педагогічної освіти щодо підготовки вчителів до реалізації заходів Дня цивільного захисту в закладах загальної середньої освіти та збільшення обсягу викладання курсів для вчителів предмета «Основи здоров'я» і предмета «Захист України» в частині компетентності з основ цивільного захисту та безпеки у надзвичайних ситуаціях;

3) забезпечити перегляд та актуалізацію освітніх програм з питань безпеки життєдіяльності, цивільного захисту та домедичної допомоги відповідно до визначених строків, зазначених у підпункті 6 пункту 7 Плану заходів з реалізації концепції забезпечення національної системи стійкості до 2025 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 листопада 2023 р. № 1025-р;

4) рекомендувати керівникам обласних, районних, міських департаментів (управлінь, відділів) освіти і науки звернути увагу на виконання закладами дошкільної, загальної середньої та професійно-технічної освіти вимог Кодексу цивільного захисту України щодо обов'язковості навчання дітей дошкільного віку та учнів діям у надзвичайних ситуаціях та надати рекомендації щодо розроблення та затвердження ними Положень про організацію навчання з питань безпеки життєдіяльності та цивільного захисту в територіальних базових закладах загальної середньої та дошкільної освіти;

5) надати роз'яснення закладам вищої освіти всіх типів і форм власності про визначення обов'язкових освітніх компонентів (обов'язкові навчальні дисципліни тощо) під час розроблення освітніх програм у межах кожної спеціальності, запланованих на них кредитів Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС) та очікуваних результатів навчання з формування у здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти компетентностей щодо забезпечення необхідного рівня безпеки у надзвичайних ситуаціях відповідно до майбутнього профілю роботи, галузевих норм і правил та другого (магістерського) рівня вищої освіти поглиблених знань, умінь і навичок за обраною спеціальністю (чи спеціалізацією) з планування та управління заходами цивільного захисту;

б) взяти безпосередню участь у щорічних заходах здійснення контролю та моніторингу якості підготовки з питань навчання діям у надзвичайних ситуаціях у закладах освіти згідно з вимогами Порядку навчання населення та планів основних заходів цивільного захисту на відповідний рік.

2.3. Керівникам територіальних підсистем єдиної державної системи цивільного захисту, їх ланок і субланок у межах визначених законодавством України повноважень державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування з метою забезпечення навчання з питань цивільного захисту посадових осіб місцевих державних адміністрацій та суб'єктів господарювання, що належать до сфери їх управління, посадових осіб органів місцевого самоврядування та суб'єктів господарювання комунальної власності, а також здійснення підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях рекомендовано:

1) забезпечити організацію та проведення заходів з підготовки:

органів управління територіальної підсистеми, її ланок та субланок та підпорядкованих їм сил цивільного захисту з урахуванням вимог Порядку підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 р. № 443 (далі – Порядок підготовки до дій за призначенням), плану основних заходів цивільного захисту України на рік, річного плану відповідних територіальних підсистем, їх ланок і субланок. Тематику штабних тренувань спрямувати на відпрацювання алгоритму дії щодо приведення у вищий ступінь готовності та виконання завдань цивільного захисту під час реалізації оборонних заходів та відновлювального періоду;

територіальних і об'єктових спеціалізованих служб цивільного захисту відповідно до вимог Положення про спеціалізовані служби цивільного захисту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 8 липня 2015 р. № 469, та Порядку підготовки до дій за призначенням;

територіальних і об'єктових формувань цивільного захисту відповідно до вимог Порядку утворення, завдання та функції формувань цивільного захисту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 9 жовтня 2013 р. № 787, та Порядку підготовки до дій за призначенням.

Під час проведення спеціальних тренувань з формуваннями провести рекогносцирування місць розгортання та зосередження територіальних (регіонального та місцевого рівня) формувань цивільного захисту, визначених для виконання завдань в особливий період, та об'єкти, на які буде зосереджено основні зусилля таких сил;

керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери їх управління, шляхом проходження функціонального навчання у навчально-методичних центрах сфери цивільного захисту (перелік центрів, які проводять функціональне навчання з питань цивільного захисту, оприлюднений на офіційному сайті ДСНС: <https://dsns.gov.ua/uk/struktura/navchalni-zakladi-ta-naukovo-doslidni-ustanovi>);

2) організувати та забезпечити умови для проходження:

одноденних навчальних зборів з керівниками підрозділів (фахівцями) з питань цивільного захисту органів місцевого самоврядування на базі територіальних курсів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності (навчально-консультаційних пунктів) з питань реалізації заходів захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій у мирний час та в особливий період відповідно до планів основних заходів України на відповідний рік;

курсів підвищення кваліфікації за спеціальністю «Цивільна безпека» для фахівців з питань цивільного захисту місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування на базі навчально-методичних центрів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності або інших закладів освіти, що мають ліцензію для провадження діяльності з надання такої освітньої послуги;

3) спланувати, затвердити план проведення і склад тих, для кого здійснюється показ (із числа фахівців з питань цивільного захисту районних держадміністрацій і виконавчих органів територіальних громад), та організувати у 2024–2025 роках згідно з вимогами Порядку проведення СОН (СОТ) проведення показових спеціальних об'єктових навчань з питань цивільного захисту на базі одного з підприємств, що входить до складу однієї із ланок (субланок) територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту;

4) скласти на підставі узгоджених графіків проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань на суб'єктах господарювання та затвердити плани-графіки проведення практичної підготовки осіб керівного складу і фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів цивільного захисту, на рік згідно з вимогами Порядку проведення СОН (СОТ) та забезпечити їх виконання;

5) організувати контроль за здійсненням практичної підготовки під час проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери управління, згідно з вимогами Порядку проведення СОН (СОТ);

б) передбачити у період проведення в адміністративно-територіальних одиницях командно-штабних навчань з органами управління та силами цивільного захисту проведення суб'єктами господарювання не менше ніж 30 відсотків запланованої у поточному році кількості спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту;

7) скласти та подати в установлений термін заявки на функціональне навчання за державним замовленням на плановий рік на підставі потреби у навчанні, використовуючи результати обліку осіб на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, які зобов'язані проходити функціональне навчання, та періодичності проходження функціонального навчання окремих категорій осіб, зазначеної у додатку 1 до Порядку функціонального навчання (у тому числі для територіальних органів центральних органів виконавчої влади та інших органів державної влади);

8) організувати розроблення і затвердити:

організаційно-методичні вказівки щодо навчання працівників і непрацюючого населення діям у надзвичайних ситуаціях та організувати контроль за їх виконанням;

положення про організацію роботи консультаційних пунктів при місцевих органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування згідно з вимогами Порядку навчання населення;

9) забезпечити:

інформування населення про надзвичайні ситуації, у зоні яких або у зоні можливого ураження від яких може опинитися місце проживання громадян, а також про способи захисту від впливу небезпечних факторів, викликаних такими ситуаціями;

доведення до населення, враховуючи ускладнення воєнно-політичної обстановки в державі, порядку дій у випадку попереджувального сигналу "Увага всім" (зокрема "Повітряна тривога"), поводження з вибухонебезпечними предметами, застосування противником засобів ураження (у тому числі радіаційна, хімічна та бактеріологічна), проведення евакуаційних заходів, оприлюднення інформації про місця розташування та стан готовності захисних споруд цивільного захисту та інших споруд, призначених для укриття всіх верст населення тощо;

підготовку та видання навчальних, навчально-наочних посібників, розповсюдження інформаційних матеріалів, буклетів, пам'яток, листівок, інших друкованих відео- та аудіоматеріалів. Кожна людина має чітко усвідомлювати свої дії у надзвичайних ситуаціях та допомогу, на яку вона може розраховувати за таких умов;

розширення мережі та діяльність консультаційних пунктів при органах місцевого самоврядування, особливо в частині створення умов для оволодіння громадянами навичками користування найбільш поширеними засобами захисту і надання допомоги постраждалому в невідкладному стані;

запровадження постійних рубрик у засобах масової інформації, зокрема друкованих, а також за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, аудіовізуальних та інтерактивних засобів та соціальної реклами;

подання звітності з питань навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях відповідно до Примірного табеля термінових та строкових донесень з питань цивільного захисту, затвердженого наказом ДСНС від 11.10.2014 № 578 (далі – Табеля термінових донесень);

10) спланувати проведення з керівним складом територіальної підсистеми (її ланок та субланок) та керівництвом підпорядкованих підприємств, установ та організацій підбиття підсумків з виконання основних заходів з навчання працівників діям у надзвичайних ситуаціях за окремий плановий період і визначення завдань на наступний плановий період.

З метою участі представників апарату ДСНС у зазначеному заході строки проведення його завчасно подати до Департаменту організації заходів цивільного захисту ДСНС.

2.4. Керівникам підприємств, установ та організацій з метою здійснення навчання працівників з питань цивільного захисту, зокрема правилам техногенної та пожежної безпеки, рекомендується:

1) здійснити відповідно до вимог статті 20 Кодексу цивільного захисту України навчання:

працівників з числа осіб керівного складу та фахівців, визначених додатком 1 до Порядку функціонального навчання, у навчально-методичних центрах сфери цивільного захисту (перелік центрів, які проводять навчання з питань цивільного захисту, оприлюднений на офіційному сайті ДСНС) та після його проходження відповідні відомості про навчання з питань цивільного захисту внести до реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування;

утворити навчальні групи та здійснити навчання працівників діям у надзвичайних ситуаціях шляхом курсового та індивідуального навчання за Програмою загальної підготовки працівників до дій у надзвичайних ситуаціях, затвердженою наказом ДСНС від 06.06.2014 № 310;

затвердити програми спеціальної підготовки працівників, що входять до складу спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту, та забезпечити проведення з ними занять безпосередньо на підприємствах, в установах та організаціях або на договірній основі у навчально-методичних центрах сфери цивільного захисту. Особливу увагу зосередити на порядку приведення у готовність спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту до дій у складі угруповання сил цивільного захисту, визначених для виконання завдань в особливий та відновлювальний період;

провести з призначеними відповідальними особами з обслуговування фонду захисних споруд тренування щодо порядку дій із підготовкою таких споруд до укриття населення (укомплектування запасами матеріалів, обладнання, інструменту та засобами, необхідними для приведення у готовність захисних споруд), у тому числі осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;

організувати відповідно до Порядку затвердження програм навчання та інструктажів з питань пожежної безпеки, організації та контролю за їх виконанням, затвердженого наказом МВС від 05.12.2019 № 1021,

zareєстрованим у Міністерстві юстиції України 03 лютого 2020 р. за № 108/34391, проведення під час прийняття на роботу і за місцем праці інструктажів працівників з питань пожежної безпеки, цивільного захисту та дій у надзвичайних ситуаціях, розроблених на підставі програм підготовки працівників та чинних на підприємстві, в установі та організації правил, інструкцій, планів реагування на надзвичайні ситуації, інших нормативно-правових актів з питань цивільного захисту, техногенної та пожежної безпеки;

визначити порядок проведення з працівниками занять з пожежно-технічного мінімуму з призначенням відповідальних за їх проведення з урахуванням вимог Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом МВС від 30.12.2014 № 1417, zareєстрованим у Міністерстві юстиції України 5 березня 2015 р. за № 252/26697;

забезпечити проходження особами, які залучаються до проведення безпосередньо на підприємствах, в установах та організаціях інструктажів і навчання з питань цивільного захисту, пожежної та техногенної безпеки, спеціальної підготовки у навчально-методичних центрах сфери цивільного захисту (перелік центрів, які проводять спеціальну підготовку, оприлюднений на офіційному сайті ДСНС);

2) організувати та здійснити відповідно до вимог статті 20 Кодексу цивільного захисту України проведення об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту, для чого:

скласти та за узгодженням з відповідним структурним підрозділом територіального органу ДСНС та місцевим органом виконавчої влади або органом місцевого самоврядування затвердити графік проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту на підприємстві, в установі, організації на рік;

розробити та затвердити згідно з Порядком проведення СОН (СОТ) плани проведення спеціальних об'єктових навчань з питань цивільного захисту, спеціальних об'єктових тренувань спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту, об'єктових тренувань з питань цивільного захисту в закладах освіти;

забезпечити проведення навчально-методичними центрами сфери цивільного захисту інструкторсько-методичних занять з керівництвом спеціальних об'єктових навчань з питань цивільного захисту на суб'єктах господарювання, віднесених до однієї із категорій цивільного захисту або тих, хто продовжує виробничу діяльність в особливий період чи має в користуванні хоча б один об'єкт підвищеної небезпеки;

провести засідання об'єктових комісій із залученням представників відповідного територіального органу ДСНС з оцінки готовності (допуску) персоналу до проведення спеціальних об'єктових навчань з питань цивільного захисту;

відпрацювати практичні дії персоналу, застосовуючи засоби оповіщення, колективного та індивідуального захисту, в режимах підвищеної готовності, надзвичайної ситуації та воєнного стану, підтримання стійкості функціонування до, під час і після настання надзвичайної ситуації.

За отриманими результатами внести необхідні уточнення та зміни до планів реагування на надзвичайні ситуації та цивільного захисту на особливий період;

здійснити практичну підготовку персоналу та проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту;

подати до місцевого органу виконавчої влади (органу місцевого самоврядування) та територіального органу ДСНС звіт за результатами проведених спеціальних об'єктових навчань і тренувань;

3) забезпечити:

проходження посадовими особами навчання з питань пожежної безпеки за програмами навчання з питань пожежної безпеки з урахуванням вимог Порядку навчання населення (Перелік підприємств, установ та організацій України, які проводять навчання з питань пожежної безпеки, оприлюднений на офіційному сайті ДСНС);

ведення документації з питань організації навчання працюючого населення (переліки навчальних груп, осіб керівного складу і фахівців, які підлягають у поточному році навчанню у сфері цивільного захисту, та посадових осіб, які проходять навчання та перевірку знань з питань пожежної безпеки, робочі навчальні плани і програми, розклади занять, графіки консультацій, журнали навчання, плани підготовки і проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань тощо);

4) вжити заходів щодо вдосконалення матеріально-технічної бази з підготовки працівників до дій у надзвичайних ситуаціях шляхом виділення ділянок, споруд, приміщень для обладнання в них навчальних ділянок, пунктів, класів тощо;

5) обладнати (оновити) в кожному окремо розташованому структурному підрозділі підприємства, установи та організації інформаційно-довідковий куточок з питань цивільного захисту та забезпечити його наповнення навчальними і наочними посібниками, передбаченими загальною програмою підготовки працівників до дій у надзвичайних ситуаціях, інформаційними стендами з доведення основних заходів, що виконуються підприємством, установою, організацією відповідно до об'єктового плану реагування на надзвичайні ситуації;

6) Керівникам закладів вищої освіти забезпечити відповідно до вимог статті 41 Кодексу цивільного захисту України організацію та впровадження навчальних планів і програм обов'язкових навчальних дисциплін з питань цивільного захисту та правил пожежної безпеки, спрямованих згідно з Порядком навчання населення на формування у здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти компетентностей щодо забезпечення необхідного рівня безпеки у надзвичайних ситуаціях відповідно до майбутнього профілю роботи, галузевих норм і правил, та другого (магістерського) рівня вищої освіти поглиблених знань, умінь і навичок за обраною спеціальністю (чи спеціалізацією) з планування та управління заходами цивільного захисту.

З метою відпрацювання дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій з учасниками освітнього процесу провести у 2024 та 2025 роках об'єктові тренування з питань цивільного захисту.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ ТЕРИТОРІАЛЬНИМ ОРГАНАМ ДСНС УКРАЇНИ, НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИМ ЦЕНТРАМ СФЕРИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

3.1. Керівникам територіальних органів ДСНС з метою ефективної організації навчання населення щодо дій у надзвичайних ситуаціях рекомендовано:

1) здійснити заходи з підготовки та проведення командно-штабних навчань з органами управління та силами цивільного захисту територіальної підсистеми, передбачених планом основних заходів цивільного захисту України;

2) організувати та здійснити заходи, спрямовані на забезпечення готовності органів управління та сил цивільного захисту, передбачених планами основних заходів цивільного захисту територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту, її ланок і субланок:

забезпечити розробку документів з підготовки, проведення та обліку командно-штабних навчань з органами управління і силами цивільного захисту ланок територіальної підсистеми, підготовку до навчання працівників, призначених до складу штабу керівництва, посередницького апарату та спеціальних груп, персоналу адміністрацій суб'єктів господарювання, в управлінні яких перебувають об'єкти підвищеної небезпеки, соціально важливі об'єкти та об'єкти з масовим перебуванням людей;

забезпечити розробку документів з підготовки, проведення та обліку спільних штабних тренувань з органами управління цивільного захисту територіальної підсистеми, у тому числі з відпрацювання алгоритму дій у разі виникнення масової внутрішньої міграції населення у зв'язку з посиленням збройного конфлікту та можливого збільшення числа внутрішньо переміщених осіб;

здійснити методичне керівництво та облік проведення штабних тренувань з органами управління цивільного захисту ланок і субланок територіальної підсистеми;

забезпечити методичне керівництво та ведення обліку проведених спеціальних навчань (тренувань) регіональних спеціалізованих служб цивільного захисту, а також територіальних формувань цивільного захисту на регіональному та місцевому рівнях;

3) розробити та в установленому порядку затвердити плани проведення у 2024–2025 роках показових спеціальних об'єктових навчань з питань цивільного захисту для фахівців з питань цивільного захисту районних держадміністрацій і виконавчих органів територіальних громад на базі одного з підприємств, що входить до складу однієї із ланок чи субланок територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту.

З метою залучення до проведення показового спеціального об'єктового навчання з питань цивільного захисту представників апарату ДСНС строки проведення такого навчання завчасно подати до Департаменту організації заходів цивільного захисту ДСНС;

4) здійснити методичне керівництво практичною підготовкою працівників під час проведення та облік проведених спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту:

погодити графіки проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту на підприємствах, в установах, організаціях у 2024 та у 2025 роках відповідно до вимог Порядку навчання населення;

забезпечити згідно з Порядком проведення СОН (СОТ) участь представників пожежно-рятувального підрозділу (територіального органу ДСНС) у роботі комісій підприємств, установ, організацій з оцінки готовності (допуску) персоналу до проведення спеціальних об'єктових навчань;

здійснити збір від керівників підприємств, установ та організацій відповідної адміністративно-територіальної одиниці звітів про організацію підготовки та проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту, їх узагальнення та зберігання, підготувати пропозиції щодо вдосконалення цих заходів у наступному році;

здійснити облік проведених спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту на підприємствах, в установах та організаціях відповідної адміністративно-територіальної одиниці;

5) організувати державний нагляд (контроль) за:

дотриманням періодичності проходження навчання керівним складом та фахівцями, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту;

проходженням особами, які залучаються до проведення навчання та інструктажів з питань цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях, спеціальної підготовки у навчально-методичних центрах сфери цивільного захисту;

б) організувати роботу з вивчення стану організації та здійснення навчання населення до дій у надзвичайних ситуаціях шляхом:

оцінки знань з питань цивільного захисту та пожежної безпеки посадових осіб місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, територіальних органів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади під час проведення командно-штабних навчань (тренувань) з органами управління і силами цивільного захисту;

оцінки готовності (допуску) персоналу підприємств, установ та організацій до проведення спеціальних об'єктових навчань з питань цивільного захисту;

вибіркового оцінювання знань (тестування) з питань цивільного захисту працівників суб'єктів господарювання незалежно від форми власності в обсязі програм підготовки до дій у надзвичайних ситуаціях під час проведення заходів з державного нагляду (контролю);

участі в тренуваннях з учасниками освітнього процесу в закладах дошкільної, загальної середньої та професійно-технічної освіти відповідної адміністративно-територіальної одиниці під час проведення Тижнів безпеки дитини та Днів цивільного захисту згідно зі зведеними планами-графіками проведення цих заходів, що розробляються відповідними територіальними органами управління освітою;

організації контролю за обладнанням на підприємствах, в установах та організаціях інформаційно-довідкових куточків і перевірки відповідності їх тематичного наповнення планувальним документам з цивільного захисту;

7) організувати взаємодію з навчально-методичними центрами сфери цивільного захисту згідно з пунктом 6 Типового положення про територіальні курси цивільного захисту та безпеки життєдіяльності, навчально-методичні центри цивільного захисту та безпеки життєдіяльності, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 16.10.2018 № 835, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 05 листопада 2018 р. за № 1256/32708;

8) забезпечити контроль виконання планів і програм навчально-методичними центрами у сфері цивільного захисту, а також підприємствами, установами, організаціями, які в установленому порядку проводять навчання посадових осіб з питань пожежної безпеки;

9) забезпечити розміщення на об'єктах з масовим перебуванням людей (автовокзалах, залізничних вокзалах, метрополітенах, закладах освіти, культури, медичних установ, пунктах незламності) плакатів, листівок, тестів застережень щодо необхідності дотримання населенням правил пожежної безпеки та безпеки життєдіяльності у житловому секторі;

10) брати активну участь у підбитті підсумків роботи керівного складу територіальної підсистеми, її ланок і субланок з виконання основних заходів з навчання працівників діям у надзвичайних ситуаціях за окремий плановий період і визначення пріоритетних завдань на наступний плановий період;

11) звітувати про виконану роботу з питань навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях згідно з вимогами Табеля термінових донесень.

3.2. Керівникам навчально-методичних центрів сфери цивільного захисту з метою організації та навчально-методичного забезпечення навчання керівного складу органів управління цивільного захисту та населення діям у надзвичайних ситуаціях рекомендовано:

1) на підставі затверджених програм функціонального навчання, визначеного Розподілу категорій осіб керівного складу і фахівців для проходження ними функціонального навчання у навчально-методичних центрах організувати навчання за робочими навчальними програмами, передбачивши наступну його тривалість:

для слухачів з числа керівників центральних органів виконавчої влади та інших органів державної влади і їх заступників, керівників структурних підрозділів центральних органів виконавчої влади та інших органів державної влади – до 72 годин;

для слухачів з числа керівників територіальних органів центральних органів виконавчої влади та інших органів державної влади, місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та їх заступників, керівників структурних підрозділів територіальних органів центральних органів виконавчої влади та інших органів державної влади, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування – від 40 до 45 годин;

для слухачів з числа посадових осіб, на яких покладено обов'язки з питань цивільного захисту, – від 32 до 36 годин;

для слухачів з числа керівників суб'єктів господарювання та їх заступників залежно від чисельності працюючих та категорії за заходами цивільного захисту такого суб'єкта – від 24 до 27 годин;

з іншими категоріями осіб керівного складу та фахівцями – до 18 годин.

У межах наведеного часу організувати освітній процес згідно з Положенням про організацію навчального процесу з функціонального навчання, затвердженим наказом Міністерства внутрішніх справ України від 21.10.2014 № 1112, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 05.11.2014 за № 1398/26175 (зі змінами), застосовуючи основну форму навчання з відривом від виробництва та виїзну за контрактами, а також залежно від епідеміологічної та військової ситуації за змішаною формою навчання, поєднуючи традиційне навчання (навчальні заняття, індивідуальні завдання, самостійна робота), онлайн-навчання та самостійне навчання з послідуочим коригуванням режиму роботи, чисельності слухачів у навчальних групах та тривалості проведення занять;

2) комплектування навчальних груп (за державним замовленням від 15 до 20 слухачів, за контрактом від 10 до 15 слухачів) здійснювати відповідно до планів комплектування з урахуванням таких обсягів навчального навантаження з функціонального навчання для відповідних категорій працівників Центру:

начальник Центру та його заступник з навчально-виробничої роботи – до 180 навчальних годин на рік;

завідувач територіальних курсів та його заступник (за наявності), завідувач навчально-консультаційного пункту, майстер виробничого навчання – до 240 навчальних годин на рік;

викладач-методист – від 360 до 540 навчальних годин на рік;

викладач – не менше ніж 600 навчальних годин на рік (на одну ставку викладача), але не більше ніж 750 навчальних годин на рік (з урахуванням фактичного часу на проведення групових занять з посадовими особами, які беруть участь у командно-штабних навчаннях з органами управління цивільного захисту);

3) погодити із суб'єктами господарювання графіки використання закріпленої за навчально-методичними центрами сфери цивільного захисту навчально-виробничої бази цих суб'єктів господарювання для проведення практичних занять зі слухачами;

4) проаналізувати стан виконання державного замовлення з навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією та здійсненням заходів цивільного захисту, в попередньому році та подати у

встановлені терміни пропозиції щодо обсягів державного замовлення на наступний рік;

5) організувати та здійснити облік усіх осіб, які зобов'язані проходити функціональне навчання за всіма категоріями, згідно з додатком 1 до Порядку проведення навчання, для чого скласти штатний перелік, а потім персональний перелік таких осіб центральних органів виконавчої влади (та їх територіальні органи), інших органів державної влади (та їх територіальні органи), місцевих органів виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій;

б) спланувати та провести в адміністративно-територіальних одиницях, де передбачено проведення командно-штабних навчань з органами управління та силами цивільного захисту територіальних підсистем єдиної державної системи цивільного захисту та їх ланками, групові заняття з посадовими особами місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, територіальних органів ДСНС до початку проведення таких командно-штабних навчань;

7) спільно з відповідними територіальними органами ДСНС розробити та подати на затвердження в установленому порядку плани-графіки проведення практичної підготовки осіб керівного складу і фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів цивільного захисту, на підприємствах, установах, організаціях відповідної адміністративно-територіальної одиниці;

8) підготувати згідно із затвердженими планами-графіками практичної підготовки та провести у підготовчий період навчань, тренувань на підприємствах, в установах та організаціях інструкторсько-методичні заняття, інструктажі та консультації.

Перелік навчально-виробничих завдань у планах проведення інструкторсько-методичних занять та строки їх проведення, а також інструктажів і консультацій узгодити із замовниками, враховуючи такі показники тривалості робочого часу, який витрачається працівниками Центру на виконання індивідуального навантаження з проведення таких занять, інструктажів та консультацій:

32 години – на проведення занять, інструктажів з підготовки одного спеціального об'єктового навчання суб'єкту господарювання, який віднесено до категорії цивільного захисту або за умови продовження ним виробничої діяльності в особливий період чи експлуатації хоча б одного об'єкта підвищеної небезпеки;

8 годин – для інших суб'єктів господарювання для надання планових консультацій, роз'яснень або іншої послуги відповідно до запиту підприємства, установи, організації;

24 години – на підготовку одного спеціального навчання (тренування) територіальної спеціалізованої служби цивільного захисту регіонального (область, м. Київ) рівня підпорядкування;

16 годин – на підготовку одного спеціального навчання (тренування) територіального формування цивільного захисту обласного, міського (міст

обласного значення), м. Києва та районів у м. Києві підпорядкування або об'єктового тренування закладу вищої освіти;

8 годин – на показовий День цивільного захисту або показовий Тиждень безпеки дитини на базі одного із закладів загальної середньої або дошкільної освіти міста обласного (районного) значення.

Час витрачений працівниками навчально-методичних центрів сфери цивільного захисту на безпосередню участь у проведенні на підприємствах, в установах та організаціях навчань, тренувань за планами-графіками практичної підготовки включати до індивідуального навантаження працівників навчально-методичних центрів сфери цивільного захисту згідно із визначеної додатком до Порядку підготовки до дій за призначенням тривалості проведення таких заходів.

9) забезпечити:

проведення на базі територіальних курсів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності (навчально-консультаційних пунктів) одноденних навчальних зборів з фахівцями з питань цивільного захисту органів місцевого самоврядування щодо реалізації заходів захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій у мирний час та в особливий період відповідно до планів основних заходів на відповідний рік. Для забезпечення участі працівників ДСНС у зборах, плани та строки їх проведення завчасно подавати до Департаменту організації заходів цивільного захисту ДСНС;

надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації за спеціальністю «Цивільна безпека» для фахівців з питань цивільного захисту місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;

надання в установленому порядку послуг з навчання посадових осіб з питань пожежної безпеки;

проходження спеціальної підготовки особами, які залучаються підприємствами, установами та організаціями до проведення навчання та перевірки знань посадових осіб з питань пожежної безпеки, спеціального навчання (пожежно-технічного мінімуму) та перевірки знань працівників зайнятих на роботах з підвищеною пожежною небезпекою, призначені керівниками навчальних груп з проведення занять за програмою загальної підготовки працівників до дій у надзвичайних ситуаціях, а також проводять інструктажі з питань цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях;

проходження (за наявності плану проведення навчальних зборів у ДСНС) особами, які уклали контракти про перебування у резерві служби цивільного захисту, курсу базової підготовки за посадами та обраними спеціальностями у складі органів управління;

безпосередню участь у щорічних заходах здійснення контролю та моніторингу якості підготовки з питань навчання діям у надзвичайних ситуаціях у закладах освіти та навчально-методичних центрах сфери цивільного захисту відповідно до планів основних заходів цивільного захисту України на відповідний рік;

методичне супроводження видання місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування навчальних, навчально-наочних посібників, брошур, розповсюдження ними інформаційних матеріалів, буклетів тощо з питань навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях;

10) надавати консультаційну, аналітичну, методичну та іншу кваліфіковану підтримку підприємствам, установам, організаціям з питань планування діяльності з цивільного захисту, зокрема щодо уточнення планів цивільного захисту на особливий період, коригування заходів щодо приведення у вищий ступінь готовності до дій за призначенням створених суб'єктами господарювання органів управління та сил цивільного захисту, а також щодо організації та здійснення навчання населення діям у надзвичайних, аварійних ситуаціях та в умовах терористичного акту;

11) надати практичну допомогу підприємствам, установам, організаціям у забезпеченні навчальними посібниками керівників навчальних груп з проведення занять за програмою загальної підготовки працівників до дій у надзвичайних ситуаціях;

12) здійснювати взаємодію з відповідними територіальними органами ДСНС за напрямами, передбаченими пунктом 6 Типового положення про територіальні курси цивільного захисту та безпеки життєдіяльності, навчально-методичні центри цивільного захисту та безпеки життєдіяльності, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 16.10.2018 № 835, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 05 листопада 2018 р. за № 1256/32708;

13) надати практичну допомогу відповідальним особам за роботу консультаційних пунктів з питань цивільного захисту, створених при органах місцевого самоврядування, у відпрацюванні ними організаційної, плануючої, облікової, звітної документації, відбору плакатів, літератури, складанні пам'яток, листівок та іншої інформації для населення, забезпеченні посібниками для самостійного вивчення громадянами способів захисту і самопомочі у надзвичайних ситуаціях за Програмою навчання непрацюючого населення діям у надзвичайних ситуаціях, виконанні робіт з розроблення оригінал-макетів стендів інформаційно-довідкових куточків з питань цивільного захисту;

14) надати методичну допомогу територіальним органам управління освітою та базовим закладам освіти з організації і проведення Днів цивільного захисту та Тижнів безпеки дитини;

15) підвищити ефективність методичних заходів з удосконалення педагогічної майстерності кадрів, зокрема шляхом участі працівників територіальних курсів та навчально-консультаційних пунктів у проведенні показових спеціальних навчань з питань цивільного захисту згідно з планами основних заходів цивільного захисту територіальних підсистем, їх ланок і субланок на рік;

16) передбачити під час проведення Днів професійної майстерності ознайомлення майстрів виробничого навчання, завідуючих територіальних курсів та навчально-консультаційних пунктів з позитивним досвідом роботи

з підготовки та проведення на суб'єктах господарювання спеціальних об'єктових навчань та тренувань. Для забезпечення участі працівників ДСНС у Днях професійної майстерності плани та строки проведення цих заходів завчасно подавати до Департаменту організації заходів цивільного захисту ДСНС;

17) звітувати про виконану роботу з питань навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях згідно з вимогами Табеля термінових донесень та встановлених форм звітності про діяльність навчально-методичних центрів сфери цивільного захисту.

Директор Департаменту організації
заходів цивільного захисту

Віктор ВІТОВЕЦЬКИЙ